

בעזהשוי"ת

שיעור בספה"ק אור המאיר

מפי הגה"ח
רבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א

• פרשת בלק •

תיקון הנשמה על ידי עבודת 'בכל דרכיך דעהו' בענייני עוה"ז

הפצת תורה ויראה בגליון זה
לרגל ט"ו תמוז יום הילולת האי עיר וקדיש בעל ה'אור החיים' הקדוש זיעוכי"א
זכות בעל ההילולא תעמוד לנדיב הלב להתברך הוא וכל משפחתו ברוב הצלחה ונחת דקדושה. אמן

שיעורים אלו בספה"ק 'אור המאיר' על פרשת השבוע נמסרים מידי מוצש"ק בישיבה גדולה פני מנחם י-ם עיה"ק, ונערכים מידי ע"מ להוציאם לאור עולם לקראת ש"ק [בשל המהירות הנדרשת ייתכנו שגיאות כתיב /או בהשגת הכוונה אל נכון, ואיתנו תלון משוגותינו ואי"ה חזון למועד ייערכו הדברים כדת וכדין]

חכם לב ייקח מצוות

בקריאה של חיבה נקרא לנהנים עצה ותושיה, ליתן יד ושותפות בהוצאות מלאכת העריכה הכתיבה וההפצה של שיעורים נכבדים אלו למען תרבה הדעת עדי יקויים אימתי קאתי מר לכשיפוצו מעיינותיך חוצה לפרטים ולהקדשה בגליון השבועי ניתן לפנות למייל המוערכת tam522511@gmail.com או בפקס - 077-3181588 או להשאיר הודעה בקו דברי אמת ואמונה בשלוחה 10

לקבלת האיימיל השבועי בדוא"ל

עם כלל השיעורים שנמסרים מדי שבוע: שיחות לפרשת שבוע | סדרות השיעורים | שיעורי הכנה לקראת מועדים | גליונות השבוע בספה"ק: תורת המגיד, פרי הארץ, אור המאיר ולכל שאלה / הערה על השיעורים ולענייני הפצה ו/או לשאלות נוספות אל מו' הגה"ח רא"מ אלתר שליט"א בחסידות ודרכי העבודה, ניתן לשלוח לכתובת המוערכת מכון 'תורת א"ם' tam522511@gmail.com או בפקס - 077-3181588

וכן ניתן להשיג את הספרים:

שיעורים בספה"ק פרי הארץ | אמוצא מקום לה' - שערים לפנימיות התפילה | מלכות הוויה | ושאר ספרים אצל המכון בפרטים הנ"ל

ניתן לשמוע את השיעורים השבועיים גם בקו דברי אמת ואמונה בשלוחה 3

ארץ ישראל - 5265 * (או 02-5011430)

ארה"ב 518-329-9186

אירופה 44-3303-9004-84

בשלוחה ייעודית זו מופיעים גם שאר שיעורי הרב שליט"א בספרי:

תורת המגיד | פרי הארץ | תומר דבורה | תניא - שער היחוד והאמונה | דעת תבונות | שפת אמת | דרך ה', ושיעורים נוספים למועדים, ובמגוון נושאים וענייני השעה

תוכן הענינים

ה	בריאת האדם בעולם הזה שלא תאכל הנשמה נהמא דכיסופא
ה	עיקר עבודת איש הישראלי לקיים בכל דרך דעהו אף בעוסקו בצרכי הגוף
ה	על ידי העיסוק בענייני עולם הזה לשם שמים עולה הנשמה בעולמות העליונים
ו	בלי העולם הגשמי לא היה אפשרות לדעת את גדולת כבוד מלכותו יתברך
ז	המלך מראה אוצרות היכל מלכותו הפנימי על ידי צביונים בחצר החיצון
	'המכסה אני מאברהם' - ה' כיסה את עצמו בלבושים בשביל שאברהם יוכל להכיר אותו
ח	סוד 'רבי יוחנן קרא למאניה מכבדות'
ח	הגאולה הגנוזה בתוך הגלות
ט	ענין התפשטות הדעת
י	צריכים להיות דבקים בה' כל הזמן
י	חיבור חכמה תתאה לחכמה עלאה
יא	אין דבר בעולם שמחוץ לתורה
	'חסידים הראשונים מלאכתן נתקיימה בידן' - שמצאו את לימוד רצון ה' בכל דבר
יב	מי שעושה הכל לשם שמים בדביקות יכול למצוא הארת התורה
יג	עבודת כל נשמה פרטית משפיע על הגילוי הכללי בעולם
יד	ביאור חישוב קיצים השונים
יד	"הקדמת" גאולת מצרים ו"הרחקת" גאולת בבל
	האדם צריך לשאול את עצמו מה פעל ק-ל בבריאת נשמותי אם איני מצליח לקרב את הגאולה
טו	

פרשת בלק

תיקון הנשמה על ידי עבודת 'בכל דרכיך דעהו' בענייני עוה"ז

(סנהדרין קה, ב) מברכותיו של אותו רשע נראה מה היה בלבו לקללם, ובגמרא מביאה (שם) כמה דוגמאות לדבר, וכגון 'ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות [ואמר להיפך] 'מה טבו אהליך יעקב', ע"ש עוד דוגמאות. וצריך ביאור מהו הקללה שבהיפך מ'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל ק-ל'.

והנראה שכורא' דבר גדול נרמו בדבריו, ותובחת מגולה על פניהם של ישראל לפני אביהם שבשמים, כי איתא בירושלמי (שבת פ"ו ה"ט) על פסוק 'כעת יאמר ליעקב', נראין הדברים שבחצי ימיו של העולם עמד אותו רשע, ואמר עוד כעת הוצאת ממשי יאמר בו', והכותב מקשה על זה, עיין שם, ופירש בקרבן העדה (שם) 'כבחצי ימיו של עולם היה אותו רשע עומד, דהיינו בשנת ב' אלפים תפ"ו לבריאת העולם, [והחשבון בזה הוא שבשנת ב' אלפים תמ"ח היה יציאת מצרים, ובלעם בא לקראת סוף מ' שנה שלאחר יציאת מצרים, בשנת ב' אלפים תפ"ו], ולאחר זמן כזה, דהיינו ד' אלפים

'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל ק-ל' (במדבר כג, כג), ופירש רש"י 'עוד עתיד להיות עת כזאת, כשם שעתה בזמן יציאת מצרים גילה ה' חיבתו לבני ישראל לעין כל, כמו כן עתיד להיות עוד כזה זמן אשר תגלה חבתן לעין כל, שהן יושבין לפניו ולומדים תורה מפיו, ומחיצתן לפני מלכי השרת, והם ישאלו להם מה פעל ק-ל, המלאכים ישאלו את נשמות ישראל מה חידש ה' יתברך, וזהו שנאמר (ישעיה ל, ב) 'והיו עיניך רואות את מוריד', שבני ישראל יראו כביכול את הבורא. דבר אחר, 'יאמר ליעקב' אינו לשון עתיד אלא לשון הווה, אינו צריכין למנחש וקוסם, כי בכל עת שצריך להאמר ליעקב ולישראל מה פעל הקדוש ברוך הוא ומה גזרותיו במרום, נמסר להם על פי נביאים, מה היא גזרת המקום או אורים ותומים מגידים להם' וגו'. כל זה הוא ביאור אחד מברכותיו של בלעם הרשע, שביאר בה את מעלת וחשיבות כלל ישראל.

ולבאורה אינו מובן מה קללה רצה כזה לקללם, כי הו"ל נתעוררו

שם כתב שלא לחשב הקץ, וביד כתב (הל' מלכים פי"ב ה"ב) 'לא יחשב הקצין, אמרו חכמים תפח רוחם של מחשבי הקצים, אלא יחכה ויאמין', ועל חישוב הקץ של ר' סעדיה גאון כתב באגרת תימן (ד"ה אבל מה), וז"ל: 'מדבר הקצים ומה שבאר רב סעדיה בהם, תחלת מה שיש עליך לדעת, שהקץ על דרך האמת לא יתכן לשום אדם לדעת אותו לעולם, כמו שבאר דניאל ואמר (דניאל יב ט) 'כי סתומים וחתומים הדברים עד עת קץ' וכו', ולפיכך מנעונו החכמים זכרונם לברכה מלחשוב הקצים לביאת משיח, לפי שיכשל בהם ההמון, ושמא יטעה בראותו שבאו הקצים ולא בא, וכן אמרו החכמים זכרונם לברכה תפח רוחם של מחשבי קצים, לפי שהם תקלה לעם, לפיכך התפללו עליהם חכמים שתפח דעתם וישחת חשבונם. ואנו דנים את רב סעדיה לכף זכות ונאמר, שמא מה שהביאו לענין זה, ואף על פי שהיה יודע שהתורה אסרה זה, לפי שהיו בני דורו בעלי סברות רבות נשחתות, וכמעט שתאבד תורת ה' לולי הוא עליו השלום, לפי שהוא גלה מן התורה מה שהיה נעלם וחזק ממנה מה שנדלדל והודיעו בלשונו ובכתבו וקולמוסו, וראה בכלל מה שראה בדעתו לקבץ המון העם על דרך חשבון הקצים, כדי לאמץ אותם ולהוסיף על תוחלתם, והוא התכון בכל מעשיו לשם שמים, ואין לטעון עליו על שטעה בחשבונותיו, כי כונתו היתה מה שאמרתי, עכ"ל.

ותתקע"ב תשיב הנבואה לישראל, כלומר כי אז עת קץ אם ישובו ישראל. ובעונינו שרבו עברו מה שעברו, עכ"ל. וזה הפירוש שבא בחצי ימיו של העולם, שבעוד זמן כאותו הזמן יהיה הקץ. ובדומה לזה ביאר במראה הפנים שם דקאי על סוף ד' אלפים, יעו"ש.

ובן כתב הרמב"ם באגרת תימן (ד"ה אבל אמתת), וז"ל: 'יש אצלנו קבלה גדולה ונפלאה, קבלתי אותה מאבי שקבל מאביו ומאבי אביו, והוא קבל הדבר, וכן הדבר עד תחלת הגלות של ירושלים וכו', ועל הענין הזה קבלנו שזה שאמר בלעם 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל ק-ל' יש בו סוד, שמן העת ההיא יש לחשב כמעין שיש מששת ימי בראשית ועד אותה העת ותחזור הנבואה לישראל, ואז יאמרו להם הנביאים 'מה פעל ק-ל'. ונבואה זו נאמרה בשנת הארבעים לצאתם מארץ מצרים, ותמצא התחלת החשבון עד אותה העת אלפים ארבע מאות שמונים ושמונה שנה, שהסימן "בתפ"ח גאולים", ולפי ההקש הזה והפירוש הזה תחזור הנבואה לישראל בשנת ארבעת אלפים תשע מאות שבעים ושש ליצירה, ואין ספק שחזרת הנבואה היא הקדמת משיח, שנאמר (יואל ג א) 'ונבאו בניכם ובנותיכם', עכ"ל.

ולבאורה זה פלא גדול מה שכתב זאת הרמב"ם שם, שהרי הוא עצמו

העולם וניסיונותיו, היא מקבלת את חסד ה' לא בצורת נהמא דכיסופא.

עיקר עבודת איש הישראלי לקיים בכל דרכך דעהו אף בעוסקו בצרכי הגוף

והנה עיקר עבודת איש הישראלי, לקיים 'בכל דרכך דעהו', ואפילו בעוסק בצרכי הגוף ההכרחי, שבכל עסק ועסק מענייני העולם הזה יזכור האדם תמיד מהרבש"ע, ומוכרח שזה ענין עיקרי בעבודת האיש הישראלי, שאם לא כן לא היה עושה ה' שהאדם יהיה מוכרח לאכול ולשתות ושאר התעסקויות גשמיים, ומכך שיש הכרח בהם פירוש הדבר שיש בהם תכלית מאד גדולה וחשובה, שבתוך העסק הגשמי דייקא הנעשה באופן של בכל דרכך דעהו תבוא הנשמה לתכליתה.

על ידי העיסוק בענייני עולם הזה לשם שמים עולה הנשמה בעולמות העליונים

'ואפילו' בעוסקו בצרכי הגוף ההכרחי 'משם יבין וישביל עולמות עליונים, באופן המבואר לנו כמה פעמים, אשר בכל דבר בעולם הבאה לכלל בריאה, דוגמתו למעלה באורות הבהירים, וככה נתפשטו אל הנבראים לאשתמודע בהון עלמין. מבואר כאן נקודה עמוקה, בעיסוק האיש הישראלי בעולם הזה לכאורה ישנם ב' עניינים הפוכים זה מזה, מצד אחד

וכבר בחז"ל מצאנו סתירה זו, שכתבו (סנהדרין צז:): 'תיפח עצמן של מחשבי קיצין', ובגמרא (ע"ז ט:): אמרו 'אחר ארבע מאות לחורבן הבית, אם יאמר לך אדם קח שדה שוה אלף דינרים בדינר אחד, לא תקח' ופירש רש"י (ד"ה אל) 'שהיא קץ הגאולה ותקבץ להר הקודש לנחלת אבותיך, ולמה תפסיד הדינר'. וכך לאורך כל הדורות כותבים חומרת הדבר שלא לחשב הקץ, ומאידך בכל הדורות חשבו הקיצים. וע' להלן אי"ה בביאור סתירה זו.

בריאת האדם בעולם הזה שלא תאכל הנשמה נהמא דכיסופא

והנראה, כי כבר זכרנו כמה פעמים, תכלית בריאת האדם בעולם הזה השפל, כל עצמו אינו כי אם בשביל הנשמה, שלא תאכל מנהמא דכסופא, כי מאן דאכל לאו דיליה בהית מסתכל באפיה וגו' (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג), אם הנשמה הייתה מקבלת נדבות מחסד ה' היה לה בושח, ובשביל שלא יהיה לה בושח ברא הקב"ה את כל העולמות עד העולם הזה וכל מה שיש בו, ואחר רדתה בעולם השפל, ועומדת בקיומה לבלתי פנות מדרך המלך ימין ושמאל אחרי ההכל ותענוגי עולם הזה, אזי ראוי להנתן לה מבית המלך בורוע ידה בכשרון פעולתה, שעל ידי התמודדות הנשמה עם הגשמת

היא צריכה להתמודד שלא ליפול לאכילה מחמת תאוה גשמית, שלא תיפול באכילה בעולם הזה, אבל כאשר היא מצליחה להתמודד בכך, אזי אין זה רק שהיא לא נפלה לרע של עולם הזה, אלא אכילה זו שבאופן של ככל דרכך דעהו נהפך להיות מלמד של הנשמה שעל ידי זה ינתן לאחר מכן עליה הרבה יותר גבוהה. עליית הנשמה נמצא "מיניה וביה" של התמודדותה בעסק עולם הזה, אם במאכל אם בממון וכו'.

בלי העולם הגשמי לא היה אפשרות לדעת את גדולת כבוד מלכותו יתברך

ובכרי להבין הנ"ל מעט יותר, נביא מה שכתוב בספר אור יצחק מהרה"ק הר"ר יצחק מראדוויל זי"ע, בהקדמה שכתב חתנו, וז"ל: 'אחיי ידידי הטו אזנכם ושמעו זה הסוד, שזה נודע שזה העולם אך משל לעולמות העליונים, ומאדם התחתון נודע האדם העליון, [מאדם שבעולם הזה אנו לומדים על האדם העליון], מחמת ש'בצלם אלקים עשה את האדם' (בראשית ט ו), [וכל מה שיש באדם העליון רמז באדם התחתון, וזהו סוד 'מבשרי אחזה אלוך', שכל פרט וכל נקודה באדם ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו הכל משל לאדם העליון], ובלא זה העולם הגשמי לא היה באפשרי לידע את גדולת כבוד מלכותו יתברך, ונמצא

המטרה בכך בכדי שיתמודד עם הרע וההעדר והכיסוי של העולם, שיהיה היהודי בתוך עולם מלא ניסיונות וילחם בכך, ומצד שני מבואר בדברי רבינו שאין זה הסיבה, אלא, שבועסקו בצרכי הגוף הגשמי משם יבין וישכיל עולמות העליונים. וב' עניינים אלו נראים בלי שייכות, והאמת היא להיפך, ששייכות עצומה ביניהם.

וביאור הדבר, ה' ברא את העולם בצורה 'אשר בכל דבר בעולם' ישנו לימוד רוחני, עולם הזה יש בו מצד אחד תאוות גשמיים וסיכון של הימשכות אחר הרע וניסיונות וכו', וכל זה הוא בשביל שהנשמה לא תקבל שכרה בבחינת נהמא דכיסופא, אבל ה' לא סתם "זרק" את הנשמה לתוך מקום של רע שתתמודד ותלחם עמו ותו לא, אלא שעל ידי התמודדות הנשמה והתגברותה על הרע, אזי באותם העיסוקים הגשמיים עצמם תמצא את עלייתה מדרגתה לדרגה הנעלית יותר, בתוך העיסוק בענייני עולם הזה גופא מוחבא ונעלם לימודי עליית הנשמה בעולמות עליונים יותר.

ולדוגמא, המושג אכילה ישנו גם בעולמות עליונים, אלא ששם הוא מושג הרבה יותר גבוה ועליון, ועל ידי שהנשמה אוכלת בעולם הזה באופן של ככל דרכך דעהו, היא קונה בכך את האכילה של העולמות העליונים. ואכן

החיצון, אינו מבין שום דבר למה הם מרמזים אלו הצביונים, אך הוא מבטל על אלו הצביונים היקרים ופונה את כל לבו לזה ומבלה בזה את ימיו. וזה 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו' (בראשית א כו), 'עכ"ל.

והדוגמא לכך מעולמנו, אדם המקבל לביתו חוברת פרסומות על מאכלים ומשקאות, שהחכם מבין שזהו רק פרסומת לדברים אמתיים, ואילו השוטה מסתפק בתמונות היפות שרואות עיניו. ולדוגמא, אדם צמא באמצע הקיץ למים קרים, ורואה הוא פרסומת של בקבוק מים קר, שאין די בכך להרוות צמאונו, ויש לו להבין מפרסומת זו להיכן ללכת לקנות מים קרים.

ובכמו כן יש המסתכל על העולם הזה כדבר עצמאי, והרי הוא כאותו אדם שהסתכל על תמונות היכל המלך בחצר החיצון ומרווה עצמו בכך, צריך להבין שכל דברי עולם הזה הינם תמונה ומשל בלבד לגדלות כבוד מלכותו יתברך.

'המכסה אני מאברהם' - ה' כיסה

את עצמו בלבושים בשביל

שאברהם יוכל להכיר אותו

וממשיך שם, וז"ל: 'וזה שאמר אדמו"ר חמי ע"ה על הפסוק 'ויאמר ה' המכסה אני מאברהם' (שם יח, יז), וקשה למי אמר שנאמר 'ויאמר', ועוד היה לו לומר המכסה אני את הדבר הזה מאברהם,

שלמרות שהעולם הגשמי הוא ההיפך הגמור מהעולמות הרוחניים, וכולו גשמיות שבהיפך בתכלית מרוחניות, אף על פי כן כל מה שיש בו מבטא את גדלות ה', ובלא העולם הגשמי אין אפשרות לדעת את גדולת כבוד מלכותו יתברך].

המלך מראה אוצרות היכל מלכותו הפנימי על ידי צביונים בחצר החיצון

והראיה, שנושאי הכסא שואלים 'איה מקום כבודי' (זוה"ק משפטים ק:), וכמו שאמר החכם הפלוסוף האיש האלקי המחבר חסד לאברהם עליו השלום (מעין ז נהר ב), במשל למלך אדיר שרצה להראות את גדולת יקר תפארת גדולתו לכל, יועציו נתנו לו עצה שכל הסגולות והאוצרות שיש לו בהיכלות הפנימיים אשר לא ניתן רשות לשום אדם לבוא לחצר הפנימי, (כמו כן) יצוה לצייר בצבעונים יקרים בחצר החיצון כל אלו הדברים שנמצאו אצלו בהיכלו הפנימי, ובחצר החיצון ניתן רשות לכל אדם לבוא שמה, ומזה הצביונים יבינו כל הדברים שנמצאו בחצר הפנימי ממש.

והחכם עיניו בראשו, כשבא לחצר החיצון ורואה את הצביונים היקרים אינו פליא את עצמו על זה, ואינו פונה את לבו לזה הצביונים יקרים כלל, אך מזה הצביונים הוא מבין מה שנמצא בהיכל המלך ממש. אבל זה השוטה הבא לחצר

כבוד בשביל זה אף על פי שהוא פחות שבפחותים, תנא גדול כרבי יוחנן הוא קרא למאניה מכבודותי. אך האמת שכל דבריהם ז"ל היה על פי סוד, ובקיצור נמרץ מנא הם האורות הקדושים, כמו"ש הזוה"ק (זוה"ק בראשית מב:): מנא תבירין, וחכמי הקבלה קראום שבירת הכלים (ליקוטי תורה בראשית), וד"ל, ורבי יוחנן קרא למאניה מכבודותי, היינו הפשט שעל ידי הכלים והלבושים נתגלה כבודו יתברך שמו כמ"ש (שם), וזה רבי יוחנן קרא למאניה מכבודותי, והבן, עכ"ל.

הגאולה הגנוזה בתוך הגלות

משל הנ"ל מלמדנו איך הנשמה לומדת דברים רוחניים וקרכת ה' דייקא מתוך העולם הגשמי. וזהו מבט ברור יותר על הכתוב בספרים הקדושים שהגלות היא מקור הגאולה, כל קושי שהאדם מתמודד עמו נכון הרי זה נהפך לטוב, בכל דבר ישנו מטרה רוחנית המכוסה בניסיון, וחלק הכיסוי והגלותי נועד בכדי שלא יהיה נהמא דכיסופא, אבל בתוכו גנוז לימוד רוחני וגאולתי. כל עוד האדם תקוע בקושי ובניסיון, הוא עדיין עסוק ב"תמונה" בלבד, וזהו עיסוק ב"קטלוג" וב"פרסומת" בלבד, והוא אינו מבין את המשמעות הפנימית הגנוזה בתוך הניסיון, שבתוכו גנוז יראת שמים ותפלה מעומק

ועכשיו שנאמר 'המכסה אני מאברהם' ולא פירש מה, בודאי הוא סוד עמוק. ומוסב על כביכול ברוך הוא, שכסה את עצמו בעשר אורות ובהשתלשלות העולמות אצילות בריאה יצירה עשיה היה זו הלבושים, אך בשביל אברהם אוהבו, ובכדי שמתוך הלבושים יכיר את בוראו, ואברהם היה במחשבה הקדומה כמו שכתוב (שם ב ד) 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם', ואמרו חז"ל (זוה"ק לך פו:): אל תקרי בהבראם אלא באברהם, היינו בשביל אברהם ברא העולם, וזה שנאמר 'ויאמר ה'', הוא המחשבה הקדומה כמו 'ויאמר בלבו' (בראשית יז), והיה בשביל אברהם כדי שיכיר את בוראו, וכמשל כשהחמה זורחת מאוד דרך החלון אשר אי אפשר להסתכל באורה, צריך שיעשה איזה וילון על החלון, ודרך הלבוש יכול להסתכל באורה, וד"ל. וזה 'המכסה אני', היינו את עצמי בכמה לבושים, הוא בשביל אברהם, שיהיה ביכלתו להכיר את בוראו, כי בלא לבושים אי אפשר להשיג שום דבר בכבוד יתברך שמו מגודל דקותו כנוודע.

סוד 'רבי יוחנן קרא למאניה מכבודותי'

ואמר אדמו"ר חמי המחבר נבג"מ על זה שאמרו (שבת קיג). רבי יוחנן קרא למאניה מכדותי, וכי מי שהולך בבגדי משי אמר רבי יוחנן שתחלוק לו

ולשתות ושארו הבחינות כפי שהם בעולמות העליונים.

ואיש המשכיל הרוצה לגשת אל עבודת אלקים, לזה ישים רוחו ונפשו כל הימים, להעלות ולהגביה התפשטות המדיניות לשורשם, ולעורר לבו בקרבו אל התורה ועבודה, בלוקחו לעצמו מכל פרטי הנבראים רמיזא דחכמתא, כאשר האדם עוסק בענייני העולם הזה באופן של בכל דרכך דעהו, על ידי זה הוא מוצא בבריאה את הקשר שלה לבורא, וככל שמתבונן בכל דבר בבריאה שהקב"ה רומז בו דבר מה לעבודת ה', על ידי זה הוא מצליח למצוא את האור הרוחני הנמצא בתוך הבריאה.

ענין התפשטות הדעת

אמנם לא יתכן לו לאדם עבודה נכונה כזה, כי אם בחיות לו התפשטות הדעת. הנה נשמה וגוף הינם פנימיות וחיצוניות, שהנשמה היא פנימיות הגוף, וכאשר הגוף לא מחובר לנשמה הגוף הינו כדבר עצמאי, והחיצוניות אינה משתייכת לפנימיות, ואילו כאשר הגוף מחובר לנשמה הגוף נעשה כמשרת וכלי המשמש את הנשמה הפנימית. ועל דרך זה גם דעת ומידות, שהמידות הינם חיצוניים ומתפשטים בגוף האדם ואילו הדעת היא נשמת ופנימיות המדות כמבואר בכתבי האריז"ל, ודעת עניינו חיבור ככתוב והאדם ידע, ואדם שאינו מחובר למטרה

הלב לה' ולימוד רוחני של המושג ריחוק מה', וכיוצא בזה.

קשה לנו להבין ולקלוט זאת, איך אדם לומד "לימודי ה'" בתוך עסקו בעולם הזה, איך באכילה לשם שמים הנשמה מתעלה, כי אנו מתייחסים לכל הדברים בשטחיות גדולה, כל דבר צריך להיות לו "קבלות בשטח" שבביל שנבין אותו, אבל האמת היא ממש לא כך, ובכל עיסוק בעולם הזה לשם שמים הנשמה מתקדמת ומתעלה למעלה מהשגתנו.

המשל לכך, הוא, מה שאומרים החוקרים שזחילת הילד בהיותו קטן מסייע לו ללימוד סוגיות מורכבות בגמרא בגדלותו, כי בזחילה משתמש התינוק עם ארבע אברים יחד, שני הידיים ושני הרגליים, וצריך הוא להניע את יד ימין עם רגל שמאל ואת יד שמאל עם רגל ימין, שאם יזיז את היד והרגל שבאותו צד לא התקדם אלא יתהפך, ובזה לומד האדם לחשב ארבע דברים יחד. וכשמתלמד ללכת לומד הוא שיווי משקל, ועל ידי זה כשיגדל יהיה לו שיקול הדעת בדין תורה, ועל דרך זה ישנם הרבה פעולות חיצוניות הנראים כפעולות טבעיות בלבד אבל מונח בהם הרבה מעבר לכך. וכמו כן יובן, שבכל פעולה גשמית הנעשית לשם שמים, 'בכל דרכך דעהו', לומדת הנשמה הרבה מעבר לכך, היא לומדת לאכול

מידותיו גם מחוברים לה', וזהו ענין התפשטות הדעת.

צריכים להיות דבקים בה' כל הזמן

ו**חכמת אלקי שופע על ראשו בלי הפסק אפילו מעט רגע, ופנימיות מחשבותיו דבוקים תמיד לדוממות אלקות יתברך, הדביקות בה' צריכה להיות כל הזמן, ודביקות איננה "עצימת עיניים", אלא להיות כל הזמן חדור מטרה לעבוד את ה'.** שהרי כתב השפת אמת (וארא תרל"א) שהאדם 'מוכן מצד עצמו לכל חטא ועון, רק בעזר השם יתברך', עכ"ל. וכן כתב בפרי הארץ (שופטים) ש'העדר האהבה זו מהאדם הגדול, הרי הוא ככל האדם בעניני הגשמיים, פעם במדות פעם בחן פעם ברחוב, כחץ יעוף יומם מחשבות כאלו לאלפים לכל צדיק וצדיק', עכ"ל. והיינו, שאין באמת עצה לעמוד בניסיונות, והדרך היחידה היא רק להיות עבד נאמן המחובר לה' כל הזמן, ומי שהינו מחובר לה' רק לפעמים אזי רק בזמן שהינו מחובר לה' ביכולתו לעמוד בניסיונותיו.

חיבור חכמה תתאה לחכמה עלאה

ואן **כחו יפה לחבר חכמה תתאה לחכמה עלאה, כל דבר בבריאה יש לו נקודת חכמה, אין דבר שלא בנוי מחכמה, כל מדען יכול לבאר כמה חכמה יש בשולחן בעץ ובברזל וכו', ובכל אומנות יש חכמה,**

הרוחנית של הבריאה אין לו התפשטות הדעת, אין לו ייעד ומטרה מרכזית, ואזי מידותיו עצמאיים מבלי שייכות לייעד הבריאה, ואילו כאשר האדם מחובר לתכלית אזי גם האהבה והיראה וכל מידותיו גם מלמדים אותו איך להתקרב לה' יותר ויותר.

ומבואר מדברי רבינו במ"א (תצוה, סוף ד"ה באופן אחר ואתה תצוה) שיחסיות הדעת המתפשטת במידות הוא כיחס התפשטות הצדיק בתלמידיו, שהצדיק מלמד דעת לעבודת הבורא, וז"ל: 'הכל תולה ברעת המשכיל, **ובדעת חדרים ימלאון כל הון יקר'** (משלי כד, ד), **כי עיקר התחלקות אשר בעולם הזה הכל נמשך מהבנין למטה, כל ההתחלקות תחילתה באהבה ויראה, בחסד גבורה ותפארת, ואילו במוח הכל מאוחד, וכשמבנינים הדעת בהתחלקות המדות הכל נמתק,** כשהכל מחובר למטרה נהיה מיתוק, שכל ההתחלקויות מחוברים למטרה ולענין אחד, והנה מי האיש שיתכן לו לגרום כבה, מי שחננו אלקים בבינה יתירה ויש לו התפשטות הדעת להקיף עם שכלו בחינת חלק הצירופים עם הנלוים אליו, כי הוא בחינת הדעת והם מדותיו, שהצדיק ותלמידיו הינם כדעת ומדות. וכשם שרבינו מלמדנו באמרותיו איך לעבוד את ה' בכל דבר, כמו כן כל אדם בתוך עצמו, אם נקודת הדעת שלו חזקה, והינו מחובר לבורא כל הזמן אזי כל

ושלום, אין דבר בעולם שאינו מ'איסתכל באורייתא וברא עלמא', אלא הכל מובנה בתורה, איך ומתי יתגלה כל חכמה וחכמה, וכמבואר בזוהר הקדוש (ח"א קיז). על הכתוב (בראשית ז יא) 'בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו' נבקעו כל מעינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו', ד'בשית מאה שנין לשתיאתא יתפתחון תרעי דחכמתא', שבשנת הת"ר באלף הששי יפתחו שערי חכמה, ומאז ואילך יתפתח החכמה יותר ויותר, וכל התפתחות חכמת העולם הולך בתהליך מדויק בתכלית, וכידוע שמהמאה הששי באלף הששי הוא בחינת יסוד שעניינו התקשרות, ולכן ההתפתחות הינה בחלק התקשרות, וחלק זה יתפתח עוד ועוד ככל שיחלפו עוד שנים, ואין מה להיבהל מכך. ויעד כל דבר שונה, יש דברים שנועד להתרחק מכך, לניסיון שלא להשתמש בכך ולהיאבק ולהילחם עמו, חלק נועד להשתמש עמו נכון, בהגבלות הנכונות, וחלק נועד להשתמש לכתחילה, וזהו דברים עדינים ביותר המשתנים מזמן לזמן לפי תקופת הזמן.

'חסידי' הראשונים מלאכתן נתקיימה בידן' - שמצאו את לימוד רצון ה' בכל דבר

ומבאר השפת אמת (שם) את הדרך למצוא את הארת התורה שהקב"ה גז בתוך הבריאה, וז"ל: "עשה

בנגרות ובבניה וכו', ואפילו בהכנת חביתה פשוטה יש חכמה כלשהי, יש חכמות פשוטות ויש חכמות המרשימים מאד, וכל זה בכלל חכמה תתאה, כי כל חכמות אלו נראים נפרדים מהבורא, לא מבינים מכך את הביטול לה', וחכמה עילאה היינו החכמה הדבקה בה' כל הזמן. וכאשר האדם מחבר את חכמת עולם הזה עם יעד ותכלית הבריאה, אזי מחבר הוא את חכמה תתאה עם חכמה עלאה, ומתאחדים לאחד. וכאשר אדם זוכר כל הזמן שהינו עובד ה' ובטל אליו זוכה לבוא לכך.

אין דבר בעולם שמחוץ לתורה

ובן כתב בשפת אמת (חוקת תרל"א), וז"ל: 'בודאי בכל דבר יש הארה מהתורה, שהרי באורייתא ברא קוב"ה עלמא. רק שנגזז ואינו ניכר, וצריכין למצוא הארת התורה הגנוזה במעשה בראשית', עכ"ל. מאחר שהקב"ה ברא את העולם בתורה, מוכרח להיות שבכל דבר בעולם יש נקודה של הארת התורה, לא יתכן שיש דבר שנברא מחוץ לתורה, ובכלל זה גם כל חכמת האנושות, כל המצאות כל מוח אנושי נמצא בתורה, וכל הטכנולוגיה והאינטרנט והבינה מלאכותית וכל ההמצאות הכל כאשר לכל בכל דבר יש הארה מהתורה. וצריך לדעת, שהתפתחות הטכנולוגיה איננה חוסר שליטה או איבוד שליטה חס

ממנו יש לו שייכות למצוא בעבודה הגשמית גם כן עבודת ה']. וזהו שאמרו 'תורתך', כי היגיעה במעשה גשמי להיות על פי התורה נקרא "תורת האדם", כמ"ש רש"י תהלים א' משעמל בה נקראת תורתו כו'. וזהו שאמרו שהיה הקביעות ועיקר מעשיהן בחינת תורתן וגוף המלאכה היה עראי וטפל כנ"ל, וממילא נמשך גם הגשמיות אחר השורש'. [כני נגש למלאכה עצמה בצורת ארעית, כי ייעד החיים והמטרה הרוחנית שבמלאכה העיקר אצלו, ואזי המלאכה גופא נהפכת להיות חלק מהתורה, שמלמדת את האדם איך לעבוד את ה', ובזה יש למלאכה קיום אמתי, על דרך זחילת התינוק המסייעת לאדם ללמוד גמרא בעיון, שלימוד הגמרא מביא את האדם להיות דבוק בה', שעל ידי זה הזחילה גופא נהפכת להיות חלק מייעד ותכלית הבריאה].

'ובמו' שאמרו ז"ל (אבות פ"ה מ"א) 'שהצדיקים מקיימין העולם שנברא בעשרה מאמרות', שמביאין כח השורש לתוך ההעלם כמ"ש במ"א. וכתוב (קהלת ב יד) 'החכם עיניו בראשו' גם כן הפירוש כנ"ל, שמתדבק תמיד בשורש וכח הראשית וההתחלה של כל דבר, והוא כח חיות השי"ת כנ"ל. [וכן פירש גם המגיד ממעזריטש (תורת המגיד בא ד"ה החודש)], וכן כתיב (ישעיה מ כו) 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה', שבכל דבר אף שנראה מרוחק ומתנגד להקדושה

תורתך קבע' (אבות פ"א מט"ו), הפירוש, להיות נקבע בגוף האדם ידיעת התורה כיתד שלא תמוט'. הפירוש הפשוט הוא לקבוע עתים לתורה, וכתבו הפוסקים שגם אלו היושבים ולומדים בכולל צריכים לקבוע עתים לתורה, אבל השפת אמת מבאר מעבר לכך, שהאדם בתוך לבו ונפשו צריך שהתורה תהיה קבועה כיצד שלא תימוט.

'ואיתא' בגמ' (ע' ברכות לה:): 'חסידים ראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי, זה וזה נתקיימו בידן'. [הפירוש הפשוט הוא שלמרות שלא חישבו את רווחי עסקיהם דאג הקב"ה לשגשוג מסחרם, אבל בעולמו של השפת אמת לא יקרא לזאת "קיום", ולכן מבאר] נראה הפירוש, שגם בכל מלאכה שעשו היה העיקר הלימוד, שמכל דבר יש לאדם ללמוד רצון השי"ת, [כשרבי יהושע היה פחמי (ע' ברכות כח.) ושאר התנאים הקדושים כל אחד במקצועו, העבודה עצמה הייתה להם ללימוד ועבודת ה', הם למדו בכך גופא לימודים רוחניים נשמתים].

מי שעושה הכל לשם שמים בדביקות יכול למצוא הארת התורה

'ומי' שעושה הכל לשם שמים בדביקות, יוכל למצוא הארת התורה כנ"ל. [מי שכל הזמן עסוק בחיפוש מה ה' רוצה

הגילוי של מתן תורה, וכמו כן בכל מהלך הדורות מתווספים עוד גילויים, קומות על גבי קומות של כל כך הרבה דורות, שכל דור ודור מברר עוד נקודה ועוד נקודה, וזהו מה שכתב האריז"ל שכאשר יסתיים עבודת הבירורים יהיה לעתיד לבוא, כי אז יושלם "התמונה" הכללית.

והנה חכמים הגידו (סנהדרין צח, א) 'זכו אחישנה לא זכו בעתה', ובארנו הענין, כאשר ישראל משלימים ומתמימים את עצמם בתכלית הבחירות והזכות, לברר מדרגות התחתונים לקשרם לשורשם, ומעלים משם ניצוצות קדושות ואותיות התורה, אשר בזה תולה אורך זמן הגלות, עד שתתרוקנה קומת הסטרא אחרא מכל טוב, וכיון ש'זכו ישראל', משמעו לשון זכות בנוכח, ממילא יקרב זמן הנאולה, ולכן אחישנה. לא מלשון זכות אלא מלשון הזדככות יהודי מזוכך בעסקו בעוהז הופך מקום עוהז למקום מזוכך מוציא את ניצוצות אור התורה שבתוך ביראה מגלה כבודה ' בעוד רמה חידוש זוית ותופסת התגלות וכמה שיותר מזוכך מביין זאת יורת ממילא אחישנה.

'לא זכו', שאין נותנים לב לזכות ולברר מדרגות התחתונים, להעלות משם ניצוצות קדושות ואותיות התורה, ונשאר אחריהם ברכה מטוב עד רע בקומת הסטרא אחרא, ולכן תמשך יומין דמשיחא עד עת קץ הפלאות. זה גורר את קץ הפלאות.

אף על פי כן באמת כח והחיות רק מהשם יתברך, עכ"ל.

ביון שמעשהו בחכמה ודעת, ובחכמה אתברירה, יכול לברר הטוב מהרע, כמבואר לנו כמה פעמים מהות ענין הבירור להדורש מקומם. אחרי שהוכן כל זה, יתבאר השילוב בין הנלמד בתחילה שהנשמה ירדה לעולם בשביל שלא תאכל נהמא דכיסופא, לבין הנלמד עד כה שהנשמה לומדת לימודיה בדברי עולם הזה, והוא, שהקב"ה עירב את טוב ורע, וכל לימודי הנשמה שבעולם הזה מעורבים טוב ברע, וכאשר האדם יוציא את הטוב על ידי שיברח מהרע, זהו עבודת הבחירה שעל ידו הנשמה אינה אוכלת נהמא דכיסופא, וזהו גם כן לימודי הנשמה שזוכה על ידי עשיית דברי עולם הזה לשם שמים ובאופן של בכך דרכך דעוהו.

עבודת כל נשמה פרטית משפיע

על הגילוי הכללי בעולם

ואזי אין זה משפיע רק על האדם הפרטי, אלא זה משפיע על הלימוד הכללי, כי כל עבודת הוצאת וגילוי כבוד ה' בעולם שנעשה על ידי כל נשמה פרטית נהפך לגילוי כבוד ה' כללי בכללות העולם, כי כל בני ישראל עובדים יחד ואין כל נשמה עובדת לעצמה, כשם שבני ישראל בעת עבודתם במצרים הביאו את

בקצב איטי יותר. וצדיקי הדורות כל אחד ראה את קץ הגאולה לפי בירורי דורו.

"הקדמת" גאולת מצרים ו"הרחקת" גאולת בבל

אחר המקומות שבולט שחישוב הקיצים גופא תלוי בעבודת הדורות, הוא, השינוי בין גלות מצרים לגלות בבל, שבשניהם נאמר במפורש זמן הקץ. גאולת מצרים אחר ד' מאות שנה וגאולת בבל אחר ע' שנה, ולמעשה במצרים היו רק ר"י שנה, כי חישוב ד' מאות שנה היה כבר מזמן לידת יצחק אבינו, ואילו בבבל היו הרבה יותר, כפי שמבארת הגמרא שדניאל ובלשאצר ואחשוורוש חשבו זמן זה וטעו, שהתחיל המנין רק מחרבות ירושלים שהיה לאחר חורבן הבית (ע' מגילה יא:יב). וחישוב ד' מאות שנה של יציאת מצרים לר"י שנה אינו כתוב במפורש, אלא נלמד משנות לוי קהת ועמרם ומשה שכולם יחד אין בהם ד' מאות שנה, והרבה שנים נבלעים זה בזה, וצ"ב למה התורה מגלה זאת דייקא באופן זה.

אלא שתהליך הבירורים של גלות מצרים הוא של ד' מאות שנה, אבל מאחר ששבט לוי למד תורה, על ידי זה בירורים אלו נעשו במהירות, ואזי כבר קושי השעבוד השלים לד' מאות שנה, וחישוב הקץ נעשה מלידת לוי, וחיתה הקב"ה את הקץ במהירות יותר. ואילו בגלות בבל

כלל עיקר תכלית הבריאה, לברר ולזכך פרטי המדיניות, ולהעלותם למקומם הרמתה אשר היה שם אהלם בתחלה, ובתשלום זה הבירור תחזור למציאות הראשון. אכן כל זמן שאנו מתרשלין מתורה ועבודה, לעשות פרטי מעשינו בהתקשרות החכמה, מאחרין פעמי רגלי דמשיחא, עד תשלום זמן מוגבל משית אלפי שנים, שאז יבוא העת, ויש אומרים שגם בחישוב שית אלפי שנים יש חשבונות שונים, ואכ"מ, שתחזור הכל למציאות הראשון.

ביאור חישוב קיצים השונים

אולי בזה ניתן להבין את הקיצים הרבים כל כך המחושבים בכל הדורות, בנביא דניאל ובגמרא, חישובי הקץ של הסמ"ג הרמב"ם והרמב"ן, וכך במשך כל הדורות. ויובן על פי משל, לילד הלומד א' ב' עם מלמד פרטי, שאם הילד חרוץ אומר המלמד כבר בתחילת לימודו עמו שייקח חצי שנה ללמוד עמו את כל הא' ב', ואילו אם הוא ילד עצל אומר המלמד שייקח ב' שנים ללמוד עמו זאת, שכל אמרו כך הוא רק בהתייחסותו לקצב הלימוד הנוכחי, אבל אם יקרה לפתע דבר מה, שינוי במשפחה וכדומה לטוב או למוטב, כל חישוב הקצב משתנה. על דרך זה חישוב הקץ בכל דור נעשה לפי חישוב קצב בירורי הניצוצות של אותו הדור, אבל אם לפתע נעשה ירידת הדורות והגיע דור שצנח מטה מטה, אזי הבירורים נעשים

האדם צריך לשאול את עצמו מה פעל ק-ל בבריאת נשמתו אם אינו מצליח לקרב את הגאולה

אכן מהראוי שיחדד האיש, וילפת כל אחד ואחד מישראל, אם כמעשהו בן הוא, שאינו זך כמעשיו, אם בן מה פעל הקדוש ברוך הוא בבריאות עולמו, בשביל נשמתם של הצדיקים, שצפה התענוג ושעשועים שיקבל מהם, וישמח לקראת הפקחים, שיוכבו ויבררו וילבנו פרטי המדרגות, וממילא ימהרו ימים המקווים גאולה האמיתית קודם זמנה, כמאמרם 'זכו אחישנה', וכיון שכן, אם בן מה פעל הקדוש ברוך הוא בהבריאה, כיון שלא השלים רצונו. אדם צריך לשאול את עצמו הרי אני נבראתי בתור פרט של חלק מתהליך קירוב הגאולה, ואם אין באה גאולה זה שאלה על עצמי בשביל מה נבראתי.

ומעתה תשביל לדעת מאמרם ו"ל, 'מברכותיו של אותו רשע נראה מה היה בלבו לקללם, כי באמת כאן פער פיו לבלי חק, להלשין על עם קדוש, לפני אביהם שבשמים, באומרו 'בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל ק-ל, וכדברי הירושלמי שעמד בחצי עולם ממש, ולזה הלשין, אם יתמשך עוד עיכוב שנות העולם בעת הזאת, ואז נשלם שית אלפי שנים ותחזור ממילא הכל למציאות הראשון, וישראל לא קשמו וכיוצא מעשיהם הטובים, למה יחוש מעשהו יתברך ולקרב הגאולה באמצעות הזוככותם, ואם בן 'מה פעל

שישנו מן המצוות אזי תהליך הברורים נעשה לאט יותר וחישוב הקץ נעשה רק מחישוב ע' שנה מחורבות ירושלים. [וכאשר מבינים את מהות הזמן הפנימית, ניתן להבין עוד יותר איך כל התאריכים יחד נכונים ומדויקים, ואכ"מ].

וסוד הדבר, שיציאת כל הברורים הינה השגה אחת בלבד, השגת אין עוד מלבדו, ולימוד כל הדורות הוא על דרך משל לילד הלומד את כל הא' ב' בשביל לדעת ללמוד את הפסוק 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' ולהבין היטב את פירושי המפרשים על כך, כמו כן לימודי כל הדורות כולם הוא להגיע לידיעת האמת שאין עוד הויה אחרת זולתו, וכל הברורים של כל הדורות הוא להשלמת ידיעה זו.

והדבר יובן יותר ממשל בניית פאזל ענק, שמי שלא ראה אף פעם את התמונה שהפאזל מרכיבה בסופו של דבר, קשה לו מאד לחבר את החלקים, שאין לו מושג כלל להיכן שייך כל חלק, ואילו ככל שידוע האדם יותר את התמונה הנצרכת בניקל לו יותר לחבר את חלקי הפאזל. על דרך זה, מי שמזוכך ויש לו שייכות לעבודת ברור 'אין עוד מלבדו', אזי בניקל לו יותר למצוא את ברורים אלו שבתוך הבריאה, אבל ככל שהאדם פחות מזוכך קשה לו יותר לחבר את חלקי הפאזל של הברורים שבעולם.

ישבו לפני הבורא לפני מלאכי השרת, וזהו מה שפעל ק-ל, שנשמות ישראל ירדו לעולם הזה והתמודדו בו, ובלעם הרשע שהיה נביא ראה והודה שנשמות ישראל יבואו עוד לפני מלאכים, שמלאך נעלה מנביא, ואין כלל מקום לשאלה על כך 'מה פעל ק-ל', שפעל ופעל, שנשמות ישראל על ידי ירידתם לעולם הזה והתמודדותם בעוז יזכו לכבוד הגדול המגיע להם, למרות כל הנפילות והירידות שעברו.

בפרשתנו כתוב על הגאולה (במדבר כד יז) 'אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב', וככל שנהיה יותר מזוככים תבוא הגאולה בקרוב ובזריזות, ו'מאותות השמים על תחתו' (ירמיה י ב), אין לנו לפחד מאלו העוסקים כל הזמן בקיצים, אם כבר הגיע עת הקץ או לא, אלא לעסוק בעבודת ה', ואזי תבוא הגאולה ותחזינה עינינו איך כל הקיצים מחושבים כפתור ופרח, והכל במקומו בעתו ובזמנו, ויעזור ה' שנזכה לגאולה הקרובה במהרה בימינו, אמן.

ק-ל' בבריות עולמו, בשביל ישראל שעלו במחשבה הקדומה להבראות, שהם יקריבו הגאולה קודם זמנה, בלעם הרשע קטרג על בני ישראל שאם הם לא מצליחים להקדים את זמן הגאולה מה המטרה בהם. ובאמת אין לך תוכחה מגולה גדולה מזה, ועתה תחזה איך הלשין על עם ישראל לפניו יתברך, ובקש לגלות קלונם, למצוא מקום לקללם ולחשניאם למעלה.

והקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו וחסדיו העורפות על עם קרובו ישראל, הפך קללות בלעם הרשע, מקללה לברכה, ודו"ק. רבינו עונה מבאר להדיא איך הפך ה' קטרוג וקללה זו לברכה, מה התשובה על שאלת בלעם למה נבראנו, ויתכן שרמז זאת בהבאת דברי רש"י בתחילת המאמר, 'עוד עתיד להיות עת כעת הזאת, אשר תגלה חבתן לעין כל, שהן יושבין לפניו ולמדים תורה מפיו ומחיצתן לפני מלאכי השרת, והם ישאלו להם 'מה פעל ק-ל', דהיינו, שעם כל אריכות הזמן וגם יש עיכוב הגאולה, אבל בסופו של דבר יבוא הגאולה, ואזי נשמות ישראל

שערי תפילה נפתחים

חפיע ויצא לאור הספר החדש

דברי אמת

אמצא מקום לה'

שערים לפנימיות התפילה והלכותיה

מאת הגה"ח
רבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א

ומשם ייפרד לשלושה שערים

- מערכי לב: הלכות תפילה ופנימיות תוכנם
- במשנת החסידות והעבודה לעורך הלבבות
- תכין ליבם: יסודות התפילה במשנה ערוכה
- לב מלכים: שיעורים בספרי רבותינו מאורי החסידות
- בענייני תפילה

ניתן לקבל את שיעורי תוכן הספר להאזנה בקבצי אודיו
tam522511@gmail.com כתובת הספרייה

ניתן להשיג את הספר:

בארץ: בבית המדרש "סני מנחם" רח' יוסף ז"ל 3 שו"ס ירושלים,
ובחזויות הספרים המובחרות

הספה בארץ ובאירופה:

הספה בא"י: סנין תורת א"ס ות tam522511@gmail.com

